

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Στο σχέδιο νόμου «Κίνηση σύμβασης για την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας στη σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές».

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

1. Με αυτό το σχέδιο νόμου προτείνεται η κώρωση της σύμβασης προσχώρησης της Ελληνικής Δημοκρατίας στη σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές.

2. Η σύμβαση υπογράφηκε στις 10 Απριλίου 1984 στο Λουξεμβούργο και έπαισιεύθηκε στην επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αρ. L 146/31.5.1984.

3. Με τη σύμβαση αυτή η Ελλάδα προχωρεί στη σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές η οποία άνοιξε για υπογραφή στη Ρώμη στις 19 Ιουνίου 1980.

4. Το ανωτέρω κείμενο έπαισιεύθηκε στην επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αριθ. L 266/9.10.1980.

5. Με τη σύμβαση αυτή επιδιώκεται η εισαγωγή στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ενός συνόλου ενιαίων κανόνων για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές και σε ορισμένα γενικά σημεία νομών Ι.Δ.Δ. στην έκταση που αυτοί συνδέονται με τέτοιου είδους υποχρεώσεις.

6. Η σύμβαση αυτή συμπληρώνει τη σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 (για τη διεθνή δικαιοδοσία και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις) που πρόκειται σύντομα να κυρωθεί από τη Χώρα μας, στοχεύει δε και αυτή στην ενίσχυση της έννοιας προστασίας των προσώπων που είναι εγκατεστημένα στην Κοινότητα, στην ενίσχυση της ασφαλείας των συναλλαγών και στη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων και αγαθών στο χώρο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

7. Εφαρμόζεται, όπως ορίζει το άρθρο 1 της Σύμβασης, στις περιπτώσεις που υπάρχει δυνατότητα επιλογής μεταξύ των δικαίων που ισχύουν σε διάφορα κράτη ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές και επιπεύχεται σ' αυτές σύγκρουση νόμων. Επομένως με την εφαρμογή της Σύμβασης επιτυγχάνεται, εκτός των άλλων, και αποφυγή της αναζήτησης δικαιοδοσίας («FORUM SHOPPING») με τις ανάλογες δυσμενείς επιπτώσεις.

8. Εν όψει των ανωτέρω, η κώρωση της σύμβασης αποτελεί όχι μόνο εκπλήρωση υποχρέωσης που ανέλαβε η χώρα μας σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 2 της Πρόθεσης περί των όρων προσχώρησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και των Περιλαμβανόμενων των Συνθηκών που κυρώθηκε με τον Ν. 945/79 αλλά και πράξη ορθής νομοθετικής πολιτικής. Αναλυτικά στη σύμβαση προβλέπονται τα εξής:

Άρθρο 1.

9. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 αυτού του άρθρου οι ενιαίοι κανόνες που προβλέπονται στη σύμβαση εφαρμόζονται σε συμβατικές ενοχές εφ' όσον:

α) Εμπεριέχουν στοιχείο αλλοδαπότητας (π.χ. ξένη υπηκοότητα ή συντήρηση διαμονή ενός των συμβαλλομένων μερών στο εξωτερικό ή υποχρέωση εκπλήρωσης μιάς ή περισσοτέρων ενοχών που υπορρέουν από τη σύμβαση στο εξωτερικό) και το στοιχείο αυτό δίνει το δικαίωμα εφαρμογής νομικών συστημάτων διαφόρων χωρών.

β) Εμπεριέχουν σύγκρουση μεταξύ δύο ή περισσοτέρων νομικών συστημάτων. Επί πλέον, οι ενιαίοι κανόνες εφαρμόζονται και όταν υπάρχει σύγκρουση νομικών συστημάτων στο ίδιο κράτος, όταν αυτό αποτελείται από περισσότερες εδαφικές ενότητες χωρίς ενοποιημένο σύστημα δικαίου (πρόβλ. άρθρο 19). Δεν εφαρμόζεται όμως για την επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου μεταξύ περισσότερων εσωτερικών δικαίων).

10. Στον κανόνα αυτό υπάρχουν εξαιρέσεις που προκύπτουν α) από τη γραμματική διατύπωση της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου και β) προπρόβλεπονται ειδικά στην παράγραφο 2.

Ειδικότερα ως προς τη διατύπωση της παραγράφου 1 παρατηρείται ότι, εφ' όσον η Σύμβαση αφορά μόνο συμβατικές ενοχές, δεν καλύπτει εμπράγματα δικαιώματα καθώς και δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας παρά το γεγονός ότι τα τελευταία είχαν περιληφθεί στο αρχικό σχέδιο της σύμβασης.

11. Στην παράγραφο 2 απαριθμούνται οι ενοχές που θεωρείται αναγκαίο να εξαιρεθούν απ' το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης. Στην υποπαράγραφο β' της παραγράφου αυτής αναφέρονται μεταξύ των εξαιρέσεων και οι υποχρεώσεις διατροφής προς τέκνα που γεννήθηκαν χωρίς γάμο των γονιών τους. Η εξαίρεση αυτή αφορά υποχρεώσεις διατροφής εκ του νόμου για τις οποίες έχει εφευρεθεί αγωγή. Αντίθετα, υπάρχουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης όλες οι λοιπές συμβατικές υποχρεώσεις, έστω και αν αφορούν υποχρέωση διατροφής μέλους της οικογένειας, εφ' όσον η υποχρέωση αυτή δεν προκύπτει εκ του νόμου. Στις εξαιρέσεις αυτής της παραγράφου δεν περιλαμβάνονται επίσης οι συμβάσεις δωρεάς παρά μόνο εφ' όσον καλύπτονται από διατάξεις του οικογενειακού, κληρονομικού ή του δικαίου που αφορά τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων. Στην υποπαράγραφο γ' αναφέρονται εξαιρέσεις που αφορούν ενοχές εκ συναλλαγματικών, επιταγών και γραμματίων σε διαταγή.

Οι εξαιρέσεις αυτές υπαγορεύτηκαν από το γεγονός ότι απ' ενός μεν υπάρχουν οι Συμβάσεις της Γενεύης στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη τα περισσότερα κράτη—μέλη της ΕΟΚ και οι οποίες ρυθμίζουν τα περισσότερα από τα θέματα αυτών των ενοχών απ' ετέρο δε υπάρχουν αρκετά κράτη—μέλη της ΕΟΚ που θεωρούν αυτές τις ενοχές εξωσυμβατικές. Στην ίδια υποπαράγραφο προβλέπεται εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης ενοχών που προκύπτουν από αξιόγραφα που δεν αναφέρονται ονομαστικά σ' αυτή. Το κριτήριο που χρησιμοποιείται από τη σύμβαση για την εξαίρεση αυτών των ενοχών είναι να απορρίβουν από τον χαρακτηρισμό τους ως αξιόγραφων. Επομένως εμπιπώνουν στην εξαίρεση οι ερωτωτικές ή άλλοι όμοιοι τίτλοι που έχουν σχέση με συμβάσεις μεταφοράς, τα χρεώγραφα, τα ομόλογα, οι εγγυητικές επιστολές, οι ασφαλείες, τα πιστοποιητικά παρακαταθήκης και τα ενεχυρώγραφα κατά το μέτρο που θεωρούνται αξιόγραφα και μόνο αναφορικά με τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από το χροστικό τους ως αξιόγραφων. Δεν εμπιπώνουν όμως στην εξαίρεση οι συμβάσεις σε εκτέλεση των οποίων διεκδικούνται αυτές οι τίτλοι ούτε και οι συμβάσεις πώλησης ή αγοράς τους. Πάντως ο χαρακτηρισμός ενός τίτλου ως αξιόγραφου δίδεται από το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή (του FORUM) συμπεριλαμβανομένων και κανόνων Ι.Δ.Δ. Στην υποπαράγραφο δ' αναφέρονται οι τιμωρίες δικαιοσύνης και επιλογής δικαστηρίου ως εξαιρούμενες από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης. Η εξαίρεση των τιμωριών δικαιοσύνης δεν αφορά μόνο τη διαδικαστική πλευρά αλλά επίσης τον τύπο, το μέρος και τα αποτελέσματα των τιμών των τιμωριών. Η εξαίρεση πάντως αφορά μόνο τον όρο της δικαιοσύνης και όχι τη σύμβαση στο σύνολό της έστω και αν ο όρος αυτός αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της. Η εξαίρεση των τιμωριών επιλογής του δικαστηρίου από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι σχετικοί κανόνες είναι συνήθως δημοσίας τάξης λόγω της φύσης τους ως διοικητικών και έχουν άμεση σχέση με την σκηνή της κρατικής εξουσίας στον τομέα της διοίκησης της δικαιοσύνης, η δε υπαγωγή τους στη σύμβαση πιθανόν να δημιουργούσε σε ορισμένα κράτη δυσκολίες ως προς την κύρωση της. Εξ άλλου τα σπουδαιότερα θέματα ρυθμίζονται από το άρθρο 17 της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 στην οποία είναι συμβαλλόμενα τα περισσότερα κράτη—μέλη της ΕΟΚ. Οι εξαιρέσεις της υποπαράγράφου ε' αφορούν ζητήματα που ανάγονται στο δίκαιο των εταιριών κ.λπ. Αυτή η εξαίρεση αφορά όλες τις πράξεις (συμβάσεις, διοικη-

κός, εγγραφής) που είναι αναγκαίες για την έβρωση μιάς εταιρείας, νομικού προσώπου κ.λπ., ή αφορούν την εσωτερική λειτουργία ή τη λύση, κ.λπ. της εταιρείας κ.λπ. και οι οποίες τίθενται στο πεδίο εφαρμογής του νόμου που τις διέπει. Αντίθετα, προπαρασκευαστικές πράξεις και συμφωνίες που είναι αντικείμενο τη, δεσμεύσει των ενδιαφερομένων μερών ως προς τη σύσταση της εταιρείας κ.λπ., δεν καλύπτονται από την εξαίρεση. Τέλος η εξαίρεση καλύπτει όλες τις ενώσεις ενώσεων είτε έχουν νομική προσωπικότητα είτε όχι, είτε είναι εθελουσιαστικές ή μη, κερ/πικούς χαρακτήρα. Στον όρο «εσωτερική λειτουργία» περιλαμβάνονται οι προκλήσεις για συνέλευση, το κείμενο ή η απααιτούμενη πλειοψηφία κ.λπ. Στον όρο «εσωτερική λειτουργία» περιλαμβάνονται: τόσο η λύση ή η διάλυση της εταιρείας (όπως αυτή προβλέπεται από το καταστατικό της ή από τον νόμο) όσο και η εξαφάνισή της λόγω συγχώνευσης ή οποιας άλλης σχετικής διαδικασίας. Ο όρος «προσωπική ύλη των εταιρειών» αφορά τους περιορισμούς που έχουν τεθεί από τον νόμο που διέπει τις εταιρείες κ.λπ. (π.χ. αναφορικά με την απικτητή ακίνητης περιουσίας) όχι όμως και τις δεσμεύσεις από ενέργειες των οργάνων της εταιρείας. Οι λειτουργίες ρυθμίζονται με τις διατάξεις της υποπαραγράφου 2. Στην υποπαραγραφο αυτή, προβλέπονται: εξαίρεσεις που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ του κύριου συμβαλλόμενου και των τρίτων. Ειδικότερα εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης το θέμα αν ο αντιπρόσωπος έχει τη δυνατότητα να δεσμεύει τον κύριο συμβαλλόμενο ή αν ένα όργανο εταιρείας δικού προσώπου ή ένωσης μπορεί να δεσμεύει την εταιρεία ή την ένωση κ.λπ. έναντι τρίτων. Η εξαίρεση, αφορά μόνο τις σχέσεις του κύριου συμβαλλόμενου ή των τρίτων και όχι όλες πλευρές της αντιπροσωπευσης όπως π.χ. τις σχέσεις τοτέα και αντιπροσώπου ή αντιπροσώπου και τρίτων. Η υποπαραγράφος 3 αναφέρεται στα TRUST. Θεμέλιό άγνωστο το ελληνικό δίκαιο.

12. Η εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης (παραγράφος 3) των ασφαλιστικών συμβάσεων για κινδύνους που εντοπίζονται στο έδαφος των κρατών — μελών ΕΟΚ διευκρινίζεται από τη διαρκώς ευρύνουσα ρύθμιση ασφαλιστικών θεμάτων από το παράνομο κοινοτικό δίκαιο αλλά και τον κρατική μέριμνα για τους ασφαλισμένους. Αντίθετα υπάρχουν στους κανόνες οι ασφαλιστικές συμβάσεις για κινδύνους που εντοπίζονται εκτός ΕΟΚ στις οποίες μπορεί να γίνει εφαρμογή το άρθρο 5 της σύμβασης.

13. Τέλος σύμφωνα με την παράγραφο 4 αυτού του άρθρου, όντας στους ενιαίους κανόνες οι συμβάσεις αντασφάλισης όπου δεν υπάρχει ανάγκη να ληφθεί αναγκαστικά υπόψη προστασία του ασφαλιζόμενου όπως συμβαίνει με τις συμβάσεις ασφαλιστικής της παραγράφου 3.

Άρθρο 2.

14. Το άρθρο αυτό τονίζει τον οικονομικό χαρακτήρα των κανόνων που προβλέπονται από την κοινοτική αυτή σύμβαση. Η έννοια αυτού του οικονομικού χαρακτήρα είναι ότι η επιλογή του δικαίου που καθορίζεται από τη σύμβαση αυτή πρέπει να παράγει αποτελέσματα στο νόμο κράτους που δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος σ' αυτή. Για παράδειγμα, συμβαλλόμενο μέρος σε μια ενοχική σύμβαση μπορούν να επιλέξουν καταρτιστή του άρθρου 3 ως εφαρμοστέα δίκαιο το δικαιο κράτος και ελλείψει επιλογής, το δικαιο τρίτης χώρας μπορεί να διέπει τη σύμβαση που συνήχθη τα μέρη συμφωνούν τα άρθρα 4 και 5, εάν η σύμβαση έχει τους στενότερους δεσμούς με αυτή την τρίτη χώρα. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η σύμβαση είναι ένας οικονομικός κανόνας Ι.Δ.Δ. που αντικαταστάθηκε τους κανόνες Ι.Δ.Δ. που ισχύουν σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος όσο αφορά τα θέματα που ρυθμίζονται από αυτή με την επικύληξη όμως άλλων διεθνών συμβάσεων στις οποίες είναι μέρη (πρόλ. αρ. 2) της σύμβασης).

Άρθρο 3.

15. Ο κανόνας που καθιερώνεται σ' αυτό το άρθρο απλώς διειδικώνει: ένα κανόνα που συνιστάται γενικά στα Ι.Δ.Δ.

όλων των κρατών — μελών της ΕΟΚ και των περισσότερων τρίτων χωρών. Ο κανόνας αυτός της ελεύθερης επιλογής του δικαίου συνιστάται επίσης σε πολλές διεθνείς συμβάσεις όπως της Χάγης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις διεθνείς πολιτικές σχέσεις, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για τη διεθνή εμπορική δικαιοσύνη, της Χάγης για το εφαρμοστέα δίκαιο στην αντιπροσωπευση, καθώς και στην 1965 σύμβαση για το δικαιο κανονισμό των διαφορών αναφορικά με επενδύσεις μεταξύ κρατών και υπηκόων άλλων κρατών.

16. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 αυτού του άρθρου η επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου μπορεί να είναι ρητή ή να συνάγεται με βεβαιότητα από τις διατάξεις της σύμβασης ή τα δεδομένα της υπόθεσης. Πάντως αυτό το άρθρο δεν επιτρέπει στο δικαστήριο να συμπεράνει ότι υπάρχει επιλογή εφαρμοστέου δικαίου αν δεν προκύπτει σαφής πρόθεση των μερών να κάνουν αυτή την επιλογή. Όταν δεν προκύπτει αυτή η πρόθεση εφαρμόζεται το άρθρο 4. Η τελευταία πρόταση αυτής της παραγράφου διευκρινίζει ότι η επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου μπορεί να αφορά και μέρος μόνο της σύμβασης. Ο δικαστής δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τη μερική επιλογή ως τεκμήριο επιλογής για το σύνολο της σύμβασης γιατί τότε θα καταλήγει σε εσφαλμένη κρίση, να κατασταθεί όπου τα μέρη έχουν συμφωνήσει ως προς την επιλογή δικαίου σε καθορισμένα σημεία αποκλειστικά. Επομένως θα εφαρμοστεί και εδώ το άρθρο 4.

17. Η παράγραφος 2 ατίνει στα μέρη μεγάλη ελευθερία ως προς το χρόνο επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου. Αυτή μπορεί να γίνει είτε κατά το χρόνο συνάψεως της σύμβασης είτε προ ή μετά από αυτή την ημερομηνία. Επίσης και η τροποποίηση της συμφωνίας μπορεί να γίνει οποτεδήποτε, ακόμα και κατά την ολοκλήρωση της σύμβασης ή και μετά από αυτή. Η ρύθμιση αυτή είναι λογική συνέπεια του γεγονότος ότι η ανάγκη επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου μπορεί να εμφανισθεί οποτεδήποτε. Εφόσον λοιπόν έγινε δεκτή η αρχή της ελεύθερης επιλογής θα ήταν παράλογο αυτή να περιοριστεί στο χρόνο ολοκλήρωσης. Όταν η επιλογή του δικαίου έχει γίνει ή έχει τροποποιηθεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, μνημόνιο το ερώτημα ως προς τα όρια εντός των οποίων η επιλογή αυτή ή η τροποποίησή μπορεί να παράγει αποτελέσματα. Το ερώτημα αυτό ευσιπτεί στο πεδίο δικαιοδοσίας του εθνικού δικονομικού δικαίου.

18. Η παράγραφος 3 εξασφαλίζει την εφαρμογή των κανόνων αναγκαστικού δικαίου που ισχύουν στη χώρα στην οποία εντοπίζονται τα δεδομένα της περίπτωσης κατά το χρόνο της επιλογής.

19. Η παράγραφος 4 αναφέρεται σε ερωτήματα που έχουν σχέση με την ύπαρξη και την ισχύ της συμφωνίας των μερών ως προς την επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου.

Άρθρο 4.

20. Σύμφωνα με αυτό το άρθρο, όταν δεν υπάρχει επιλογή σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, εφαρμόζεται το δικαιο της χώρας με την οποία η σύμβαση συνδέεται στενότερα. Για τον προσδιορισμό αυτής της χώρας μπορεί να ληφθούν υπόψη γεγονότα που επήλθαν μετά την κατάρτιση της σύμβασης (παραγράφος 1).

21. Η ελαστικότητα της γενικής αρχής της παραγράφου 1 μεταφράζεται ευνοϊκά από τα τεκμήρια των παραγράφων 2—4 και την εξαίρεση της δεύτερης φράσης της παραγράφου 1. Τα τεκμήρια αυτά βασίζονται στον εσωτερικό σύνδεσμο που έχουν ορισμένα στοιχεία με την ουσία της υπόθεσης και όχι σε τυχόν εξωτερικά χαρακτηριστικά όπως η εθνικότητα των συμβαλλόμενων ή ο τόπος καθάρσεως της σύμβασης. Επί πλέον είναι δυνατόν να λαμβάνονται σε ορισμένες περιπτώσεις (ε' πρόταση) στο σύνδεσμο που η ουσία της σύμβασης εμφανίζει με την οικονομική και κοινωνική ζωή μιας χώρας. Γενικά η παράγραφος 2 αυτού του άρθρου δίνει ένα αντικειμενικό προσδιορισμό της έννοιας «στενότερος σύνδεσμος» που

από τη φύση της είναι αρκετά ευρεία και συγχρόνως δίνει μια απλή λύση στον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου ελλείψει επιλογής.

22. Η παράγραφος 3 αυτού του άρθρου εισάγει τεκμηρίο υπέρ της χώρας όπου κείται το ακίνητο όταν αντικείμενο της σύμβασης είναι εμπράγματο δικαίωμα χρήσης ακινήτου. Το τεκμηρίο αυτό, όπως και το τεκμηρίο της προηγούμενης παραγράφου είναι μαχητό. Π.χ. αν δύο πρόσωπα που διαμένουν στο Βέλγιο συνάψουν σύμβαση για ενοικίαση, σπιτιού για θερι- νές διακοπές στην Ελλάδα μπορεί να θεωρηθεί σ' αυτή την περίπτωση ότι η σύμβαση συνδέεται στενότερα με τον τόπο της κοινής κατοικίας των συμβαλλόμενων και όχι με τον τόπο όπου κείται το ακίνητο. Τέλος επιστημαίνεται ότι η παράγραφος 3 δεν επεκτείνεται σε συμβάσεις που αφορούν επισκευές ή κατασκευή ακίνητης περιουσίας και αυτό γιατί η σύμβαση δεν αφορά αυτό καθ' εαυτό το ακίνητο.

23. Οι συμβάσεις μεταφοράς εμπορευμάτων υπάγονται, σύμφωνα με την παράγραφο 4, σε διαφορετικό τεκμηρίο από αυτό της παραγράφου 2 λόγω της ιδιαιτερότητας που παρουσιάζουν οι συμβάσεις αυτές. Με τον όρο «αποστολέας» νοείται γενικά κάθε πρόσωπο που παραδίδει εμπορεύματα για μεταφορά και με τον όρο «μεταφορέας» αυτός που αναλαμβάνει να τα μεταφέρει ανεξάρτητα αν πραγματοποιεί ή όχι ο ίδιος τη μεταφορά. Τόπος δε φόρτωσης και εκφόρτωσης θεωρείται αυτός που έχει συμφωνηθεί κατά το χρόνο σύναψης της σύμβασης.

24. Η παράγραφος 5 αφήνει στο Δικαστή μια διακριτική ευχέρεια ως προς την εφαρμογή των τεκμηρίων των παραγράφων 2—4 τα οποία άλλωστε είναι μαχητά.

Άρθρο 5.

25. Το άρθρο αυτό καθιερώνει ένα κανόνα σύγκρουσης για ορισμένες συμβάσεις που συνάπτονται από καταναλωτές. Η έννοια του όρου «συμβάσεις καταναλωτή» συμπίπτει με αυτόν που περιλαμβάνεται στο άρθρο 13 της σύμβασης για την δικαιοδοσία και εκτέλεση αποφάσεων. Θα πρέπει δε να ερμηνεύεται σύμφωνα με το σκοπό αυτής της σύμβασης που είναι η προστασία του αδύνατου μέρους και σε συμφωνία με τις άλλες διεθνείς συμβάσεις και συμφωνίες που επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό. Επομένως, σύμφωνα και με την γνώμη που επικράτησε κατά τις διαπραγματεύσεις, η σύμβαση εφαρμόζεται κατά κανόνα μόνο όταν ο προμηθευτής των αγαθών ή υπηρεσιών ή ο χρηματοδότης αγαθών ή υπηρεσιών ενεργεί ως έμπορος ή επαγγελματίας. Δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις που καταρτίζονται από εμπόρους, κατασκευαστές ή πρόσωπα τα οποία κατά την άσκηση ενός ελεύθερου ή επιστημονικού επαγγέλματος (π.χ. γιατροί) προμηθεύονται εξοπλισμό ή υπηρεσίες απαραίτητες για την άσκηση του επαγγέλματός τους. Όταν ο σκοπός της σύμβασης που καταρτίζουν αυτά τα πρόσωπα είναι διττός, δηλαδή κατά ένα μέρος έχει ως αντικείμενο την προμήθεια αγαθών κ.λπ. για σκοπό που εμπίπτει στην επαγγελματική τους δραστηριότητα και κατά τα λοιπά είναι ξένης προς αυτή, το άρθρο αυτό εφαρμόζεται μόνο αν το πρόσωπο ενεργεί κυρίως εκτός της δραστηριότητας αυτής. Όταν ο αποδέκτης των αγαθών ή υπηρεσιών ενεργεί κατά κύριο λόγο εκτός της επαγγελματικής του δραστηριότητας αλλά ο αντισυμβαλλόμενος το αγνοεί και εφ' όσον λαμβανόμενων υπόψη όλων των συνθηκών, θεωρηθεί ότι δικαίως δεν θα έπρεπε να το γνωρίζει η σύμβαση δεν εμπίπτει στο άρθρο 5. Κατά συνέπεια αν ο αποδέκτης των αγαθών ή υπηρεσιών εμφανίζεται ως επαγγελματίας, καταγγέλλοντας π.χ. αγαθά που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την άσκηση του επαγγέλματός του και κριτικοποιεί έντονα με την επωνυμία του τότε προστατεύεται η καλή πίστη του αντισυμβαλλόμενου και το άρθρο 5 δεν εφαρμόζεται. Ο κανόνας επεκτείνεται τόσο στις αγορές με μετρητά όσο και με πίστωση αλλά οι πωλήσεις χρεωγράφων εξαιρούνται. Επίσης εφαρμόζεται σε προμήθειες υπηρεσιών (π.χ. ασφαλειών).

26. Η παράγραφος 2 ενσωματώνει την αρχή ότι η επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου σε μια σύμβαση καταναλωτή δεν μπορεί να στερείται τον καταναλωτή από την προστασία που του προσφέρεται από τις διατάξεις αναγκαστικού δικαίου που ισχύουν στη χώρα όπου αυτός συνήδως διαμένει. Η αρχή δεν ισχύει υπό προϋποθέσεις που καθορίζονται σε τρεις εδάφια αυτής της παραγράφου. Το πρώτο αφορά μεταξύ άλλων τις ταχυδρομικές παραγγελίες και τις πωλήσεις «απ' όρθια σε πόρτα». Πάντως ο έμπορος πρέπει να έχει πρόσβαση σε ορισμένες ενέργειες όπως διαφήμιση, από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τον τύπο, τον κινηματογράφο ή με καταλόγους που στοχεύουν ειδικά στη χώρα του αγοραστή ή να έχει κάνει ειδική προσφορά μέσω μεταπράτη ή χονδρέμπορου μεσάζοντα. Για παράδειγμα, αν ένας Έλληνας συνάπτει σύμβαση ανταποκρινόμενος σε μια Γαλλική διαφήμιση τότε η σύμβαση καλύπτεται από τον ειδικό κανόνα. Αν όμως ο Έλληνας απαντήσει σε μια αμερικανική διαφήμιση ο κανόνας δεν εφαρμόζεται, έστω και αν τα αγαθά πωλούνται στην Ελλάδα, παρά μόνο αν η διαφήμιση έχει δημοσιευθεί σε ειδική έκδοση για τις ευρωπαϊκές χώρες. Στην τελευταία περίπτωση ο πωλητής θα πρέπει να έχει κάνει ειδική διαφήμιση προοριζόμενη για το χώρο του καταναλωτή. Η φράση «ολοκλήρωσε τις απαραίτητες πράξεις» περιλαμβάνει μεταξύ άλλων αλληλογραφία και κάθε ενέργεια σχετική με προσφορά ή διαφήμιση. Σύμφωνα με το 6' εδάφιο της παραγράφου 2 το άρθρο 5 εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις όπου ο έμπορος ή ο αντιπρόσωπός του έχει λάβει την παραγγελιά του καταναλωτή στη χώρα όπου ο τελευταίος έχει τη συνήδη διαμονή του. Εδώ υπάρχει μια επικάλυψη μεταξύ των δύο εδαφίων η οποία όμως είναι μερική. Π.χ. το 6' εδάφιο εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που ο καταναλωτής απευθύνεται σε μια ξένη επιχείρηση κατά τη διάρκεια μιας εμπορικής έκθεσης που έγινε στη χώρα του καταναλωτή ή στο υποκατάστημα ή τον αντιπρόσωπο μιας ξένης επιχείρησης που είναι εγκατεστημένη στο χώρο του καταναλωτή και όταν ακόμη η ξένη αυτή επιχείρηση δεν έχει διαφημιστεί στη χώρα του καταναλωτή με τρόπο που να καλύπτεται από το 6' εδάφιο. Ο όρος «αντιπρόσωπος» καλύπτει κάθε πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό του εμπόρου. Το γ' εδάφιο της παραγράφου 2 καλύπτει μια ειδική περίπτωση που θεωρήθηκε αναγκαία να προβλεφθεί για την προστασία του καταναλωτή με την εφαρμογή του άρθρου 5. Η περίπτωση αυτή δεν καλύπτεται από το α' εδάφιο όπου απαιτείται ολοκλήρωση των απαραίτητων πράξεων στη χώρα του καταναλωτή, αφορά δε μόνο πώληση αγαθών.

Πάντως δεν θα ερμηνευθεί σε στενό τρόπο ώστε να απαιτείται η αυτοπρόσωπη προμήθεια του πωλητή για το ταξίδι. Αρκεί αυτός να το έχει οργανώσει κάνοντας τις σχετικές συμφωνίες με την εταιρία μεταφορών.

27. Η παράγραφος 3 του άρθρου 5 εισάγει μια εξαίρεση στο άρθρο 4.

28. Στην παράγραφο 4 αναφέρονται οι συμβάσεις στις οποίες δεν εφαρμόζεται το άρθρο 5. Ο δικαιολογητικός λόγος της εξαίρεσης είναι ότι τα ειδικά προστατευτικά μέτρα του άρθρου 5 δεν είναι κατάλληλα για συμβάσεις μεταφορές (α), στις δε συμβάσεις (β)—π.χ. διαμονή σε ξενοδοχείο ή σειρά μαθημάτων ξένης γλώσσας—που αφορούν παροχές που προσφέρονται αποκλειστικά σε ξένη χώρα, υπάρχει τόσο στενός σύνδεσμος με τη χώρα αυτή ώστε να είναι άδικο, αλλά και μη φυσιολογικά αναμενόμενο, να θεωρηθεί εξαίρεση από τους γενικούς κανόνες των άρθρων 4 και 5 έστω και αν έχουν προηγηθεί πράξεις από τις αναφερόμενες στην παράγραφο 2—π.χ. διαφήμιση.

29. Η παράγραφος 5 εξασφαλίζει την εφαρμογή του άρθρου 5 στα λεγόμενα «PACKAGE TOURS». Το άρθρο 5 επομένως εφαρμόζεται και στην περίπτωση που το οργανωμένο ταξίδι (συνδυασμός μεταφοράς και στέγης), αρχίζει με μεταφορά από τη χώρα της συνήθους διαμονής του καταναλωτή ή από κάποια άλλη χώρα υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι πληρούνται και οι λοιπές προϋποθέσεις των παραγράφων 1 και 2.

Άρθρο 6.

30. Σκοπός αυτού του άρθρου, όπως άλλωστε και όλης σύμβασης, είναι η προστασία του μέρους το οποίο, από νομικοοικονομική άποψη, θεωρείται ως το περισσότερο ατακτο στη συμβατική σχέση. Με αυτό το πνευματικό η παράγραφος 1 θέτει κώρο στην ελευθερία επιλογής του εφαρμοζομένου δικαίου όπως αυτή επιτρέπεται βάσει του άρθρου 3 σύμβασης. Σύμφωνα με αυτό αν το εφαρμοστέο δικαίο κατά την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου προσφέρει μεγαλύτερη προστασία στον εργαζόμενο από εκείνη που του προσφέρει το δικαίο που έχει επιλεγεί από τα μέρη, το τελευταίο ακολουθεί να παράγει αποτελέσματα αλλά μόνο κατά το μέρος που μέτρο που προστατεύει πληρύτερα τον εργαζόμενο. Διαφορετικά ή κατά τα λοιπά εφαρμόζεται η ευνοϊκότερη ρύθμιση του εφαρμοστέου δικαίου σύμφωνα με την παράγραφο 2 αυτού του άρθρου. Όπως προκύπτει και τον τίτλο του άρθρου 6, αυτό δεν εφαρμόζεται στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Οι διατάξεις όμως αναγκαστικού δικαίου—π.χ. αυτές που αφορούν την υγιεινή και την ασφάλεια στον τόπο εργασίας—εξακολουθούν να προστατεύουν τον εργαζόμενο. Επίσης το γεγονός ότι μια ατομική σύμβαση, εργασίας διέπεται από άλλο δικαίο δεν έχει ως αποτέλεσμα την κατάργηση των αρμοδιοτήτων της εργατικής ένωσης των εργαζομένων που πηγάζουν από τη συλλογική σύμβαση εργασίας που ισχύει στη χώρα τους. Παρά το γεγονός ότι η σχέση εργασίας χαρακτηρίζεται στο κείμενο ως «σύμβαση εργασίας» εν τούτοις ο κανόνας αυτού του άρθρου καλύπτει επίσης τις περιπτώσεις άκρων ή ανυπατάτων συμβάσεων ή DE FACTO εργασιακών σχέσεων, κίτερα αυτών που χαρακτηρίζονται από αδυναμία τήρησης μιας συμφωνίας που επιβάλλεται από τον νόμο για την προστασία των εργαζομένων.

31. Οι ρυθμίσεις της παραγράφου 2 αυτού του άρθρου αφορούν από αυτές του άρθρου 4 και αποτελούν συγκεκριμένο των κανόνων Ι.Δ.Δ. που ισχύουν στα κράτη—μέλη της ΟΚ και της σχετικής νομολογίας που έχει διαμορφωθεί αυτά.

Άρθρο 7.

32. Στο άρθρο αυτό ενσωματώνονται αρχές που ισχύουν σε εθνικές νομοθεσίες των κρατών—μελών ΕΟΚ καθώς και διατάξεις που έχουν ήδη επικρατήσει στη νομική, ειδικολογική και πρακτική. Στο κείμενο επιχειρήθηκε μια εξειδίκευση του όρου «σύνδεσμος» ώστε να διευκολυνθεί το έργο του δικαστή που θα εφαρμόσει τη σύμβαση. Ως «συνδεδεμένος» με το αναγκαστικό δικαίο άλλης χώρας θεωρείται το γεγονός ότι η σύμβαση πρόκειται να εκτελεστεί σε αυτή ή το ότι ο ένας συμβαλλόμενος κατοικεί ή έχει το κέντρο της επιχειρηματικής του δραστηριότητας σ' αυτήν τη χώρα. Η εφαρμογή του αφέθηκε στη διακριτική ευχέρεια του δικαστή για να καθορίσει πιθανές συνταγματικές δυσκολίες. Επί πλέον δε δόθηκε δυνατότητα επισύλαξης σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 (α) του άρθρου 22.

33. Στην παράγραφο 2 τέθηκε κανόνας σύμφωνα με τον οποίο εξασφαλίζεται η εφαρμογή κανόνων της χώρας του μάζοντος δικαστή (FORUM) όπως π.χ. κανόνες σχετικοί με την προστασία του καταναλωτή, τον ανταγωνισμό, τις οικονομικούς συνασπισμούς (καρτέλ), ή ορισμένοι κανόνες σχετικοί με μεταφορές, οι οποίοι είναι αναγκαστικού δικαίου στη συγκεκριμένη περίπτωση ανεξάρτητα από το εφαρμοστέο στη σύμβαση δικαίο.

Άρθρο 8.

34. Η παράγραφος 1 αυτού του άρθρου στοιχείει στο κείμενο όλες τις πλευρές διαμόρφωσης της σύμβασης πέρα από το γενικό της κύρος. Η ρύθμιση αυτή εφαρμόζεται και αφορικά με την ύπαρξη και το κύρος της συναίνεσης των μερών ως προς την επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου. Ο όρος «διάταξη» χρησιμοποιήθηκε για να καλύψει περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει αμοιψόληση ως προς το κύρος

μιας διάταξης της σύμβασης όπως π.χ. αυτής που αφορά την επιλογή του δικαίου.

35. Παρά την ύπαρξη του γενικού κανόνα της παραγράφου 1 η παράγραφος 2 καθιερώνει έναν ειδικό κανόνα που αφορά μόνο στην ύπαρξη της συναίνεσης των μερών και όχι στο κύρος της συναίνεσης αυτής. Ο όρος «συναίνεση» καλύπτει τόσο την ενέργεια όσο και την παράλειψη του συμβαλλόμενου που επικαλείται την εφαρμογή αυτής της παραγράφου και όχι μόνο την περίπτωση που σιωπά. Οι περιστάσεις που θα ληφθούν υπόψη αφορούν κυρίως στην πρακτική που ακολουθείται μεταξύ των μερών καθώς και στις προηγούμενες επαγγελματικές τους σχέσεις. Ανάλογα δε με τη συγκεκριμένη περίπτωση, η λέξη «συμβαλλόμενος» μπορεί να αναφέρεται είτε στο συμβαλλόμενο είτε στον αντισυμβαλλόμενο. Η εφαρμογή της παραγράφου 2 μπορεί να οδηγήσει σε μια απαλλακτική απόφαση ως προς το συμβαλλόμενο που θα δεσμευόταν με την εφαρμογή της παραγράφου 1, αλλά δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να οδηγήσει στο αντίθετο αποτέλεσμα δηλ. να δεσμεύσει συμβαλλόμενο βάσει μιας σύμβασης η οποία είναι ανύπαρκτη σύμφωνα με το εφαρμοστέο γι' αυτή δικαίο.

36. Η παράγραφος 4 του άρθρου 9 περιέχει έναν ειδικό κανόνα που αφορά τις μονομερείς δικαιοπραξίες. Αυτές δεν αναφέρονται στο παρόν άρθρο. Πάντως οι κανόνες του άρθρου 8 εφαρμόζονται σ' αυτές κατ' αναλογία.

Άρθρο 9.

37. Αυτό το άρθρο αναφέρεται στο τυπικό κύρος των συμβάσεων και των μονομερών δικαιοπραξιών. Οι πρώτες τέσσερις παράγραφοι περιέχουν γενικούς κανόνες και οι τελευταίες δύο ειδικούς για ορισμένους τύπους δικαιοπραξιών.

38. Οι παράγραφοι 1—4 εφαρμόζονται τόσο σε συμβάσεις όσο και σε μονομερείς δικαιοπραξίες που σχετίζονται με υφιστάμενη ή μέλλουσα να συναφθεί σύμβαση. Η τελευταία αυτή σύμβαση πρέπει να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας σύμβασης σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 παράγραφοι 2 και 3.

39. Στο άρθρο 9 δεν ορίζεται η έννοια του τύπου, θεωρείται πάντως ότι περιλαμβάνει κάθε εξωτερική εκδήλωση που απαιτείται για να εκφραστεί η βούληση νομικής δέσμευσης ενός προσώπου όχι όμως και τις ειδικές προϋποθέσεις που απαιτούν ορισμένα δικαία όπως π.χ. συναίνεση συγγενικού συμβουλίου.

40. Ως προς το εφαρμοστέο δικαίο το άρθρο δεν καθορίζει προτεραιότητα μεταξύ LEX CAUSAE και LEX LOCI ACTUS (παρ. 1). Αρκεί η σύμβαση να είναι έγκυρη ως προς ένα από τα δύο δικαία για να αποφευχθούν ελαττώματα ως προς τον τύπο τα οποία σύμφωνα με το άλλο θα αθροίσταν σε ακυρότητα. Σύμφωνα επομένως με αυτό το πνεύμα όταν τάσσονται προθεσμίες από τα δύο δικαία εντός των οποίων πρέπει να ζητηθεί η ακύρωση, θα ληφθεί υπόψη το δικαίο που θέτει τη βραχύτερη προθεσμία επειδή ευνοεί περισσότερο από το άλλο την εγκυρότητα της πράξης.

41. Προβλήματα μπορεί να δημιουργηθούν (παρ. 2) ως προς τη LEX CAUSAE που θα εφαρμοστεί στην περίπτωση που οι συμβαλλόμενοι κατοικούν σε διαφορετικές χώρες. Κατ' αρχήν, η LEX CAUSAE θα καθορισθεί σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 3, 4 και 6 της σύμβασης για τις συμβάσεις που προβλέπονται στο άρθρο 5 (προβλ. κατωτέρω παρ. 43). Ειδικά το άρθρο 3 παράγραφος 2 ρυθμίζει τις τυπικές συνέπειες μιας εκούσιας αλλαγής εκ μέρους των μερών της LEX CAUSAE της σύμβασης. Σύμφωνα δε με την έννοια αυτού του άρθρου η σύμβαση είναι τυπικά έγκυρη εφ' όσον πληρού τις προϋποθέσεις οποιουδήποτε από τα δικαία που αναφέρονται στην πρώτη πρόταση αυτής της παραγράφου. Το άρθρο 8 παράγραφος 1 προβλέπει ότι το ουσιαστικό κύρος μιας σύμβασης διέπεται από το δικαίο που θα ήταν εφαρμοστέο αν η σύμβαση ήταν έγκυρη. Στο άρθρο 9 δεν προβλέπεται κάτι τέτοιο αλλά εδώ θα πρέπει να γίνει

μα ανάλογη ερμηνεία της φράσης: στο δίκαιο που τη διέπει σύμφωνα με αυτήν τη σύμβαση» και να διαβαστεί στο δίκαιο που θα τη διέπει αν ήταν τυπικά ισχυρή» ώστε να αποφευχθεί το επηρεασμένο που οδηγεί σε αδιέξοδο ότι: εφόσον δεν έχει επιλεγεί κάποιο δίκαιο κανένα δίκαιο δεν εφαρμόζεται μέχρις ότου θεωρηθεί ότι η σύμβαση είναι έγκυρη.

42. Στην παράγραφο 3 ρυθμίζεται το θέμα σύναψης σύμβασης δι' αντιπροσώπου. Σύμφωνα με αυτή αν οι αντιπρόσωποι των συμβαλλομένων μερών ή ένας συμβαλλόμενος και ο αντιπρόσωπος του άλλου ολοκληρώσουν τη σύμβαση σε μια χώρα, τότε εφαρμόζεται η παράγραφος 1 αυτού του άρθρου εστω και αν οι αντιπροσωπευόμενοι ή ο αντιπροσωπευόμενος βρίσκονται σε άλλη χώρα.

43. Η παράγραφος 5 περιέχει ειδικούς κανόνες για τις συμβάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγρ. 1 υπό τις προϋποθέσεις που τίθενται στο άρθρο 5 παράγρ. 2 λαμβανόμενων υπόψη και των παραγράφων 4 και 5 του ίδιου άρθρου. Σκοπός της ειδικής αυτής ρύθμισης, όπως και αυτής του άρθρου 5, είναι η προστασία του καταναλωτή με την εφαρμογή των κανόνων αναγκαστικού δικαίου που ισχύουν στον τόπο της συνήθους διαμονής του δεδομένης και της στενής συνάφειας που υπάρχει μεταξύ κανόνων αναγκαστικού δικαίου που αφορούν τον τύπο και αυτών που αφορούν την ουσία.

44. Η παράγραφος 6 του ίδιου άρθρου αφορά διατάξεις σχετικές με το εφαρμοστέο δίκαιο ως προς τον τύπο των συμβάσεων με αντικείμενο εμπράγματο δικαίωμα ή δικαίωμα χρήσης σε ακίνητο η δε έκταση εφαρμογής της είναι η αυτή με του άρθρου 4 παρ. 3.

Άρθρο 10.

45. Αυτό το άρθρο οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του εφαρμοστέου δικαίου στις συμβατικές ενочές υπό τους όρους αυτής της σύμβασης.

46. Στην παράγραφο 1 αναφέρεται ενδεικτικά, όπως προκύπτει από τη διατύπωση «ειδικότερα», ότι το εφαρμοστέο στη σύμβαση δίκαιο διέπει την ερμηνεία της σύμβασης και την εκπλήρωση των ενочών που δημιουργεί καθώς και τις συνέπειες της μη εκπλήρωσης υπό τις προϋποθέσεις της υποπαράγραφου γ. Καλύπτει επομένως το σύνολο των όρων που απαιτούνται, είτε από το νόμο είτε από τη σύμβαση για την εκπλήρωση της παροχής. Δεν αφορά όμως τον τρόπο εκπλήρωσης της ενочής που καλύπτεται από τη δεύτερη παράγραφο αυτού του άρθρου ή την ικανότητα για δικαιοπραξία των συμβαλλομένων (αρ. 11 της σύμβασης) ή τους όρους που αφορούν τον τύπο της ενέργειας που πρέπει να γίνει για την εκπλήρωση της ενочής. Αντίθετα εμπίπτουν στις διατάξεις της παρ. 1 αυτού του άρθρου όροι που αφορούν τον τόπο και το χρόνο εκπλήρωσης της παροχής, τη δυνατότητα εκπλήρωσης της παροχής από τον τρίτο, την επιμέλεια με την οποία πρέπει να εκπληρωθεί η παροχή, τους όρους εκπλήρωσης της παροχής γενικά ή αναφορικά με ορισμένες κατηγορίες ενочών (χρηματικές ενочές, διαζευκτικές, εις ολόκληρον, αδιαίρετες). Ειδικότερα ως προς τις χρηματικές ενочές στη ρύθμιση αυτού του άρθρου εμπίπτουν οι όροι που αφορούν την απαλλαγή του ορειλέτη που έχει εξοφλήσει την ενочή, την εξοφλητική απόδειξη κ.λπ.

Η έκφραση «συνέπειες της μη εκπλήρωσης» αναφέρεται στις συνέπειες που προκύπτει το δίκαιο ή η σύμβαση στη μη εκπλήρωση μιας ενочής ανεξάρτητα από την ευδύνη του μέρους στο οποίο αποδίδεται η μη εκπλήρωση ή από μια απαιτήση λύσης της σύμβασης λόγω μη εκπλήρωσης της ενочής. Σύμφωνα με την υποπαράγραφο δ' το εφαρμοστέο στη σύμβαση δίκαιο διέπει τους διάφορους τρόπους απόδειξης των ενочών κ.λπ. Οι διατάξεις αυτές θα πρέπει να εφαρμόζονται σε συνδυασμό με την περιορισμένη αποδοχή των κανόνων αναγκαστικού δικαίου στα άρθρα 3 και 4 αυτής της σύμβασης. Σύμφωνα δε με την υποπαράγραφο ε οι συνέπειες της ακυρότητας της σύμβασης εμπίπτουν στην εφαρμογή της σύμβασης. Επειδή όμως οι συνέπειες αυτές δεν έχουν συμβατικό χαρακτήρα σύμφωνα με το δίκαιο που ισχύει σε ορισμένα συμ-

βαλλόμενα μέρη, προβλέφθηκε η δυνατότητα διατύπωσης επ' ουλόζης (αρ. 22 (1) 6).

47. Η έννοια του όρου «τρόποι εκπλήρωσης» της παραγράφου 2 καθορίζεται από τη LEX FORI Συνήθως ε' αφορά τους κανόνες που καθορίζουν τις επίσημες αργίες, το τρόπο με τον οποίο θα διαπιστωθεί αν τα προσφερόμενα αγαθά είναι τα κατάλληλα και τι θα πρέπει να ακολουθήσει μια τυχόν άρνηση παραλαβής τους επειδή βρέθηκαν ακατάλληλα. Το δικαστήριο έχει τη διακριτική ευχέρεια να εφαρμόσει το δίκαιο του τόπου εκπλήρωσης της παροχής εστω αυτό σχετίζεται με τον τρόπο που πρέπει να εκπληρωθεί η παροχή ώστε να αποδοθεί δικαιοσύνη μεταξύ των μερών.

Άρθρο 11.

48. Η ικανότητα δικαίου των φυσικών και νομικών προσώπων δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης (Άρθρο 1 (2) (α) και (ε)). Η εξαίρεση έχει την έννοια ότι καθ' ύλην συμβαλλόμενο κράτος θα εξακολουθεί να εφαρμόζει το δικό του σύστημα Ι.Δ.Δ. αναφορικά με την ικανότητα για δικαιοπραξία. Παρά ταύτα, αυτό το άρθρο προβλέπει μια μερικώς υπαγωγή στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης θεμάτων δικαιοπρακτικής ικανότητας για την προστασία του φυσικού προσώπου που πιστεύει καλύτερα ότι συναλλάσσεται με φυσικό πρόσωπο πλήρως ικανό για δικαιοπραξία και που, με την κατάρτιση σύμβασης, αντικρούεται με την ένσταση της ανικανότητας του αντισυμβαλλομένου. Στην περίπτωση αυτή υπάρχει κίνδυνος να κηρυχθεί άκυρη ή ακυρώσιμη η σύμβαση που συνήψε κατ' εφαρμογή νόμου άλλου από αυτόν του τόπου έκπου κατάρτισής της σύμβασης. Αυτός ο κίνδυνος υπάρχει στις περιπτώσεις όπου οι εθνικές νομοθεσίες κρίνουν την ικανότητα με βάση το στοιχείο της εθνικότητας ή της κατοικίας. Πάντως η προστασία αυτή εξασφαλίζεται υπό ιδιαίτερα αυστηρές προϋποθέσεις. Έτσι δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτού του άρθρου αν οι δύο συμβαλλόμενοι δεν βρίσκονται στην ίδια χώρα εστω και αν, σύμφωνα με το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση, αυτή θεωρείται ότι έχει συναρθεί στη χώρα όπου βρίσκεται το πρόσωπο που έχει πλήρη ικανότητα για δικαιοπραξία. Επίσης εφαρμόζεται μόνο αν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ του νόμου ο οποίος σύμφωνα με το Ι.Δ.Δ. του δικαστικού δικαστή διέπει τα θέματα ικανότητας του προσώπου που επικαλείται ανικανότητα και του νόμου της χώρας όπου συνήφθη η σύμβαση. Έλλοις το πρόσωπο που επικαλείται ανικανότητα πρέπει να θεωρείται πλήρως ικανό κατά το δίκαιο της αυτής χώρας. Όπως προκύπτει από τη διατύπωση του άρθρου, το βάρος της απόδειξης ανήκει στο μέρος που επικαλείται ανικανότητα.

Άρθρο 12.

49. Στο άρθρο αυτό ρυθμίζονται θέματα εφαρμοστέα δικαίου στις σχέσεις μεταξύ εκχωρητού και εκδοχέα.

50. Στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι οι αμοιβαίες υποχρεώσεις του εκχωρητή και του εκδοχέα διέπονται από το δίκαιο του οποίου σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση εφαρμόζεται στη σύμβαση μεταξύ τους.

51. Αντίθετα στην παράγραφο 2 ορίζεται ότι στις σχέσεις μεταξύ εκδοχέα και ορειλέτη κ.λπ. εφαρμόζεται το δίκαιο που διέπει την απαίτηση.

Άρθρο 13.

51. Το άρθρο αυτό εφαρμόζεται μόνο σε συμβατική υποκατάσταση και όχι σε υποκατάσταση εκ του νόμου, όπως π.χ. συμβαίνει σε περίπτωση αποζημίωσης από αδικαιοπραξία, όπου ασφαλιστής μπορεί να υποκαταστήσει το θύμα ως προς τις απαιτήσεις του έναντι του αδικαιοπρακτήαντος.

Άρθρο 14.

53. Στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα βάρους απόδειξης και τεκμηρίων στις συμβατικές ενочές είναι το δίκαιο που σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση

πει τη σύμβαση. Όμως το βάρος της απόδειξης δεν υπό-
τα: γενικά στο δίκαιο αυτό, παρά μόνο εφόσον και στην
ταση που οι όροι που αναφέρονται στο βάρος της απόδειξης
αι πράγματι όροι ουσίας. Δεν περιλαμβάνονται σ' αυτούς
κλήρια που προβλέπονται ή συνάγονται από το νόμο όπως
το τεκμήριο της αποκούσης γεγονότων από το μέρος που
υπά εκείδη αυτά δεν αποτελούν μέρος του συμβασιικά δε-
ού.

54. Η παράγραφος 2 ρυθμίζει το παραδεκτό αποδεικτικών
ων για την απόδειξη δικαιοπραξιών. Το εφαρμοστέο δίκαιο
ην περίπτωση αυτή καθορίζεται δαιζευκτικά ώστε να ικα-
ποιηθούν τόσο οι απαιτήσεις του δικαίου του FORUM όσο
: αυτές των νομικών προσδοκιών των μερών κατά τον
νο κατάρτισης της δικαιοπραξίας. Έτσι το δίκαιο του
άζοντος δικαστή συνήθως χρησιμοποιείται για να ορισθούν
μέσα τα οποία πρέπει να χρησιμοποιηθούν για να αποδει-
εί μια δικαιοπραξία. Με βάση αυτό το δίκαιο θα γίνει
στή π.χ. η απόδειξη με μάρτυρες έστω και αν το δίκαιο
διέπει την ουσία ή τον τύπο της δικαιοπραξίας προβλέ-
αυστηρότερο κανόνα. Αν αντίθετα το δίκαιο που διέπει
τύπο της δικαιοπραξίας ατλείται σε προφορική συμφω-
και επιτρέπει η συμφωνία αυτή να αποδειχθεί με μάρτυ-
: οι προσδοκίες των μελών που στηρίχθηκαν σ' αυτό το νό-
θα διαψευσθούν αν αυτή η απόδειξη δε γίνει δεκτή, επει-
το δίκαιο του FORUM απαιτεί γραπτή απόδειξη. Τα
τη επομένως πρέπει ν' απεδούν ελεύθερα να χρησιμοποιή-
ν τα αποδεικτικά μέσα που αναγνωρίζονται από το δίκαιο
διέπει την τυπική ισχύ της σύμβασης. Πάντως ο φιλε-
δερισμός αυτός δε θα πρέπει να οδηγεί σε υποχρέωση
δικάζοντος δικαστή να δεχθεί αποδεικτικά μέσα που δεν
γνωρίζονται από το δίκαιό του.

55. Στην παράγραφο 2 αυτού του άρθρου το κείμενο ανα-
εται σε «ένα από τα αναφερόμενα στο άρθρο 9 δίκαιο».
έκφραση αυτή σημαίνει ότι αν η σύμβαση π.χ. είναι τυπικά
υρή σύμφωνα με το δίκαιο που διέπει την ουσία της αλλά
είναι ισχυρή κατά τον τύπο σύμφωνα με το δίκαιο του
ου κατάρτισης της, τα μέρη μπορούν να χρησιμοποιήσουν
ο τα μέσα απόδειξης που προβλέπονται από το πρώτο δι-
ο έστω και αν το δεύτερο είναι επιεικέστερο αναφορικά
την απόδειξη. Αντίθετα αν η σύμβαση είναι τυπικά ισχυ-
σύμφωνα και με τα δύο δίκαιο (LEX CAUSAE και
X LOCI ACTUS), τότε τα μέρη μπορούν να χρησιμο-
ήσουν τα μέσα απόδειξης που προβλέπονται είτε από το
είτε από το άλλο. Το θέμα της αποδεικτικής δύναμης
μονομερών δικαιοπραξιών δεν περιλήφθη στο πεδίο ε-
μογής της σύμβασης λόγω αδυναμίας συμφωνίας κατά τις
πραγματεύσεις αν και είχε περιληφθεί στο προσχέδιο της
έασης του 1972.

Άρθρο 15.

56. Είναι αυτονόητος ότι δεν υφίσταται θέμα παραπαμής
ν υπάρχει επιλογή των μερών ως προς το εφαρμοστέο δι-
ο στη σύμβαση του συνάπτουν. Η επιλογή του αυτόματα
κλείει την παραπαμπί σε άλλο δίκαιο. Σύμφωνα όμως με
ό το άρθρο αποκλείεται η παραπαμπί και στην περίπτωση
που δεν υπάρχει επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου. Σ' αυτήν
περίπτωση η σύμβαση διέπεται από το δίκαιο της χώρας
την οποία αυτή συνδέεται στενότερα (άρθ. 4 παρ. 1).

57. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 4 εισάγεται το τεκμή-
ότι αυτή η χώρα είναι εκείνη που δεσμεύει συνήθως το
ος που οφείλει να εκτελέσει την χαρακτηριστική παροχή.
κένως δε θα ήταν δίκαιο το δικαστήριο, παρά την ύπαρ-
αυτού του τεκμηρίου, να υπαγάγει τη σύμβαση στο δίκαιο
της χώρας κατά παραπαμπί, μόνο επειδή ο κανόνας συ-
ούσεως στη χώρα όπου η σύμβαση τοποθετείται περιλαμ-
ει άλλα συνδετικά στοιχεία.

Άρθρο 16.

58. Στο άρθρο αυτό περιλαμβάνεται μια ακριβής και αυ-
ρά διατυπωμένη επιφύλαξη υπέρ της δημόσιας τάξης

Κατ' αρχήν οι κανόνες δημόσιας τάξης δεν ασκούν επίδραση
στο δίκαιο που καθορίζεται ειδικά από τη σύμβαση. Η δη-
μοσία τάξη λαμβάνεται υπόψη μόνο στην περίπτωση που αν
εφαρμοστεί μια συγκεκριμένη διάταξη των εφαρμοστέου δι-
καίου, αυτό θα οδηγούσε σε συνέπειες που είναι ανεπιθύητες
με τη δημόσια τάξη του FORUM. Επομένως είναι δυνατόν
να εφαρμοστεί αλλοδαπό δίκαιο που γενικά μπορεί να θεω-
ρηθεί ότι αντιτίθεται στη δημόσια τάξη του FORUM εφόσον
τα πραγματικά αποτελέσματα της εφαρμογής της στη συ-
γκεκριμένη περίπτωση δε θέγουν αυτά καθ'εαυτά τη δημό-
σια αυτή τάξη. Επικλέον, το συμβιβαστο πρέπει να είναι
«πρόδηλο». Αυτή η προϋπόθεση που επαναλαμβάνεται σε όλες
τις συμβάσεις Ι.Δ.Δ. της Χάγης από το 1956 και εντάθεν
απαιτεί από το δικαστήριο να αιτιολογεί τα ειδικά την απο-
δοχή μιας ένστασης δημόσιας τάξης. Τέλος επιστημαίνεται
ότι στην έννοια «δημόσια τάξη» περιλαμβάνεται και η δη-
μοσία τάξη της Κοινότητας που αποτελεί αναπόσπαστο μέ-
ρος της δημόσιας τάξης όλων των κρατών - μελών της Ευ-
ρωπαϊκής Κοινότητας.

Άρθρο 17.

59. Σύμφωνα με αυτό το άρθρο η σύμβαση εφαρμόζεται
μόνο στις συμβάσεις που καταρτίζονται μετά την έναρξη
ισχύος της. Η έναρξη ισχύος της σύμβασης θα εξετασθεί
χωριστά κατά χώρα δεδαιμένου ότι δεν προβλέπεται ταυτό-
χρονη έναρξη ισχύος για όλα τα συμβαλλόμενα κράτη (αρ.
29). Πάντως δεν υπάρχει διάταξη, που να εμποδίζει δικα-
στήριο συμβαλλομένου κράτους στο οποίο δεν ισχύει ακόμη η
σύμβαση, να της εφαρμόζει εκ των προτρων με την έννοια
της: RATIO SCRIPTA.

Άρθρο 18.

60. Αυτό το άρθρο σκοπό έχει να υπενθυμίσει ότι κατά
την ερμηνεία μιας διεθνούς σύμβασης πρέπει να λαμβάνεται
υπόψη ο διεθνής χαρακτήρας της. Επομένως το δικαστήριο
όταν την ερμηνεύει δεν μπορεί να ταυτίζει διατάξεις αυτής
της σύμβασης με διατάξεις νόμων καθαρά εθνικού χαρα-
κτήρα.

Άρθρο 19.

61. Σ' αυτό το άρθρο ρυθμίζονται θέματα που αφορούν
χώρες χωρίς ενοποιημένο νομικό σύστημα.

Άρθρο 20.

62. Σκοπός αυτού του άρθρου είναι να αποφευχθεί η πε-
ρίπτωση σύγκρουσης της σύμβασης με πράξεις των κοινοτι-
κών οργάνων καθιερώνοντας την υπεροχή του κοινοτικού δι-
καίου. Αυτό το άρθρο βασίζεται στο άρθρο 52 παράγραφος
2 της σύμβασης της 27 Σεπτεμβρίου 1986 όπως αναθεωρή-
θηκε με τη σύμβαση προσχώρησης του 1987. Οι διατάξεις
του κοινοτικού δικαίου που υπερέχουν της σύμβασης είναι, α-
ναφορικά με το περιεχόμενό τους, αυτές που σε σχέση με
ειδικούς τομείς καθιερώνουν κανόνες Ι.Δ.Δ. αναφορικά με
ενοχές από συμβάσεις. Π.χ. υπερισχύει της σύμβασης ο κα-
νονισμός σύγκρουσης νόμων αναφορικά με συμβάσεις εργα-
σίας. Στην έννοια του κοινοτικού δικαίου περιλαμβάνονται
όχι μόνο πράξεις των οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
δηλαδή κανονισμοί και οδηγίες καθώς και συμβάσεις που
καταρτίζονται από την κοινότητα αλλά και εθνικές νομοθε-
σίες που ισχύουν για την εναρμομόνιση της εφαρμογής αυτών
των πράξεων. Επίσης στην ανωτέρω έννοια περιλαμβάνον-
νται όχι μόνο οι πράξεις των κοινοτικών οργάνων που ισχύ-
ουν κατά την έναρξη ισχύος της σύμβασης αλλά επίσης
και αυτές που θα ισχύσουν μετά από αυτή την ημερομηνία.

Άρθρο 21.

63. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου έχουν την έννοια ότι
η σύμβαση αυτή δε θα εμποδίζει την εφαρμογή άλλων διεθ-
νών συμβάσεων που ισχύουν ή μέλλουν να ισχύσουν. Η ρήτρα
αυτή, έχει ήδη χρησιμοποιηθεί και σε άλλες διεθνείς συμβά-

σεις όπως στη σύμβαση της Χάγης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων (Αρ. 20) και στη σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στην αντιπροσώπευση (αρ. 22) και στοχεύει στο να επιτρέψει την κατά το δυνατόν μεγαλύτερη διεθνή ενότητα στην προσέγγιση των θεμάτων που καλύπτονται από αυτή. Βέβαια αυτή η διάταξη δεν καλύπτει τις δυσκολίες που μπορεί να παρουσιαστούν από τη συνδυασμένη εφαρμογή αυτής της σύμβασης και άλλης σχετικής, ιδιαίτερα αν η τελευταία περιέχει διάταξη όμοια με αυτή του άρθρου 21. Σ' αυτή την περίπτωση τα κράτη που είναι μέρη σε πολλές διεθνείς συμβάσεις θα πρέπει να υπερπηδούν αυτές τις δυσκολίες εφαρμόζοντας τις συμβάσεις χωρίς να διακυβεύουν την τήρηση διεθνών τους υποχρεώσεων. Επί πλέον, το άρθρο 21 θα πρέπει να εφαρμόζεται σε συνδυασμό με τα άρθρα 24 και 25. Το άρθρο αυτό καθορίζει τους όρους υπό τους οποίους ένα κράτος—μέρος αυτής της σύμβασης μπορεί να γίνει μέρος μιας πολυμερούς σύμβασης μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος αυτής της σύμβασης. Τα δε άρθρα 24 και 25 αναφέρονται στις περιπτώσεις όπου η κατάρτιση άλλων συμβάσεων θα έθιγε την ενεπιότητα που επιτυγχάνεται μ' αυτή τη σύμβαση.

Άρθρο 22.

64. Σ' αυτό το άρθρο προσδιορίζονται οι επιφυλάξεις που μπορούν να γίνουν στις διατάξεις του άρθρου 7 παράγραφος 1 και 10 παράγραφος 1 και τη διαδικασία διατύπωσης και ανάκλησής τους.

Άρθρο 23.

65. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου, βάσει των οποίων επιτρέπεται στα συμβαλλόμενα μέρη να θεσπίσουν μονομερώς νέους κανόνες σύγκρουσης νόμων για θέματα που εμπέπουν στο πεδίο εφαρμογής αυτής της σύμβασης, είναι μάλλον ασυνήθεις. Θεωρήθηκε όμως αναγκαίο να θεσπιστούν επειδή είναι πιθανό πολιτικοί, οικονομικοί ή κοινωνικοί λόγοι να επιβάλουν την τροποποίηση κάποιου κανόνα σύγκρουσης σε κάποιο συμβαλλόμενο κράτος το οποίο, χωρίς την ευχέρεια αυτή, θα ήταν αναγκασμένο να καταγγείλει τη σύμβαση. Πάντως η δυνατότητα αυτή υπόκειται σε ορισμένους όρους και περιορισμούς: α) η θέσπιση νέου κανόνα είναι δυνατή αν καθιερώνει νέο κανόνα σύγκρουσης νόμων για ορισμένη κατηγορία συμβάσεων. Δεν επιτρέπεται όμως βάσει αυτού του άρθρου η εγκατάλειψη των αρχών που καθιερώνει η σύμβαση. Επομένως, είναι δυνατή η θέσπιση διαφορετικού κανόνα σύγκρουσης π.χ. για συμβάσεις που συνάπτονται εξαιδιωτικούς πράκτορες ή συμβάσεις σχετικές με μαθήματα δι' αλληλεγγύης, όπου η ιδιαιτερότητα της σύμβασης θα μπορούσε να δικαιολογήσει μια απόκλιση από ένα γενικό κανόνα. Πάντως οι συμβάσεις αυτές θα πρέπει να εμπέπουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης. Και β) κατά την θέσπιση του νέου κανόνα θα πρέπει να ακολουθηθούν ορισμένοι διαδικαστικοί κανόνες (παράγραφοι 2 και 3).

Άρθρα 24 και 25.

66. Η διαδικασία των διαβουλεύσεων που προβλέπεται από το άρθρο 23 για την μονομερή θέση νέων κανόνων σύγκρουσης νόμων προβλέπεται επίσης και στην περίπτωση που ένα κράτος επιθυμεί αυτό το αποτέλεσμα βάσει σύμβασης στην οποία γίνεται μέρος και της οποίας αντικείμενο είναι και ρυθμιστή θέματος Ι.Δ.Δ. από αυτά που εμπέπουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση της μεταγενέστερης προσχώρησης σε σύμβαση ανοικτή για υπογραφή πριν από την έναρξη ισχύος της παρούσας σύμβασης. Στην παράγραφο 2 ορίζονται οι περιπτώσεις όπου δεν ακολουθείται η διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου.

67. Το άρθρο 24 καθιερώνει μια αυστηρή διάκριση μεταξύ συμβάσεων στις οποίες συμβαλλονται ελεύθερα τα συμβαλλόμενα κράτη και αυτών στις οποίες μπορούν να γίνουν μέρη μόνο υπό την προϋπόθεση ότι θα ακολουθήσουν τη διαδικασία των διαβουλεύσεων.

Για τις συμβάσεις της πρώτης κατηγορίας εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 25 ενώ για τις συμβάσεις της δεύτερης κατηγορίας η διαδικασία του άρθρου 23, εκτός από την περίοδο των 2 ετών που συντέμνονται σε ένα.

Άρθρο 26.

68. Στο άρθρο αυτό προβλέπεται διαδικασία αναθεώρησης της σύμβασης.

Άρθρα 27 έως 33.

69. Το άρθρο 27 ορίζει τα εδάφη των κρατών — μερών στα οποία εφαρμόζεται η σύμβαση.

70. Στα άρθρα 28—29 ρυθμίζονται θέματα ανοίγματος για υπογραφή και έναρξης ισχύος.

71. Το άρθρο 30 ρυθμίζει θέματα διάρκειας ισχύος και ανανέωσης. Η δεκαετία ή η πενταετία που ορίζεται σ' αυτό το άρθρο αρχίζει για όλα τα κράτη από την ημερομηνία της κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης κ.τ.λ. (άρθρο 29 παράγραφος 1).

72. Τα άρθρα 31 και 33 αναθέτουν τη διαχείριση (διεύθυνση) της σύμβασης στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Δεν υπάρχει πρόβλεψη προσχώρησης τρίτων κρατών στη σύμβαση. Επομένως αυτή είναι δυνατή μόνο μέσα από διαβουλεύσεις μεταξύ των κρατών - μελών της κοινότητας.

73. Ως προς την προσχώρηση των νέων κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας δεν υπάρχει πρόβλεψη δεδεδμένου ότι υποχρεούνται να προσχωρήσουν σ' αυτή βάσει των γενικών κανόνων προσχώρησης στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Η θέση αυτή εκφράσθηκε ρητά σε κοινή δήλωση των εννέα κρατών - μελών της Ε.Ο.Κ. που υπέγραψαν τη σύμβαση στις 19 Ιουνίου 1980 (υπό ΙΙΙ).

74. Αυτά επιδιώκονται με την κύρωση της σύμβασης και παρακαλούμε να ψηφισθεί από τη Βουλή.

Αθήνα, 7 Οκτωβρίου 1987

Οι Υπουργοί

Εξωτερικών
Κ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

Εθνικής Οικονομίας
Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ

Δικαιοσύνης
ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΑΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Κύρωση σύμβασης για την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας στη σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές.

Άρθρο πρώτο.

Κυρώνεται και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παράγραφος 1 του Συντάγματος η σύμβαση για την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας στη σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 10 Απριλίου 1984 και της οποίας το κείμενο σε πρωτότυπο στην ελληνική γλώσσα έχει ως εξής: